

Vreme: 02.10.2026 13:24

Medij: pink.rs

Link: <https://pink.rs/drustvo/817179/vazne-stvari-koje-spasavaju-zivot-da-li-je-vreme-da-prestanemo-da->

Autori: Redakcija

Teme: održavanje, rehabilitacija, izgradnja puteva; bezbednost u saobraćaju i saobraćajna

Naslov: VAŽNE STVARI KOJE SPASAVAJU ŽIVOT: Da li je vreme da prestanemo da subvencionišemo statusne simbole i okrenemo se bezbednosti na drumu?

17143

Koliko još glava na srpskim drumovima treba da izginemo dok država subvencionise statusne simbole i "zelene" iluzije umesto opreme koja stvarno čuva život? U autorskom tekstu za portal Pink.rs, Jovan Babić iz Centra za stratešku analizu otvara bolnu temu i nudi konkretan izlaz iz crne statistike.

Kako spasiti ljudski život jedno je od najvećih civilizacijskih pitanja, a odgovor na to pitanje nekome će spasiti život. Kada kažemo "spasavanje života", prva oblast na koju pomislimo jeste medicina, a kroz glavu nam prolaze dramatične scene iz holivudskih filmova, u kojima svi trče oko pacijenta kako bi mu spasli život. U stvarnosti takve dramatične scene ne postoje. Drama je napravljena zbog gledalaca, a u pravim bolnicama je nema. Međutim, u bolnicama postoje uređaji i lekovi koji omogućavaju lekarima da spasavaju ljudske živote, tako da se može reći da su u spasavanje života uključeni i inženjeri i farmaceuti, samo na drugačiji način od lekara. Posao inženjera i farmaceuta nije direktno povezan sa pacijentima, već je njihov zadatak da omoguće lekaru da što uspešnije leči pacijente. Takođe, pravnici su uradili svoj deo posla koliko su mogli i zakonski regulisali ponašanja koja mogu dovesti do smrtnog ishoda. BOLJE SPREČITI NEGO LEČITI Ono što je zajedničko lekarima, inženjerima, farmaceutima i pravnicima jeste prevencija, zbog čega postoji narodna izreka: "Bolje sprečiti nego lečiti." Služeći se mudrošću naroda, sa jedne strane, i razvojem novih tehnologija, sa druge strane, možemo videti da se razvija nova tehnologija zasnovana na veštačkoj inteligenciji koja može spasiti ljudski život. Ovde mislimo na 517 života izgubljenih zbog saobraćajnih nesreća i 18.945 povređenih lica u Republici Srbiji tokom jedne godine. Radi se o ADAS sistemu (Advanced Driver Assistance Systems), koji predstavlja skup naprednih tehnologija i elektronskih uređaja dizajniranih da pomognu vozaču u upravljanju vozilom, povećaju bezbednost na putu i smanje mogućnost ljudske greške. Ovaj sistem oslanja se na mrežu senzora, kamera visoke rezolucije, radara i ultrazvučnih uređaja koji neprekidno prate okolinu automobila. Neke od prepoznatljivih funkcija ovog sistema su: adaptivni tempomat, praćenje trake, automatsko kočenje u nuždi, prepoznavanje saobraćajnih znakova i pešaka, kontrola slepog ugla, upozorenje na unakrsni saobraćaj pozadi, asistencija pri izbegavanju sudara na raskrsnicama, detekcija umora vozača, matrična LED svetla, automatska duga svetla, noćni vid, sistem kamera od 360 stepeni, automatsko parkiranje, automatska promena trake, asistencija u saobraćajnoj gužvi, prilagođavanje brzine na osnovu navigacije, upozorenje za bezbedan izlazak, pomoć pri upravljanju u hitnim slučajevima, asistencija za zaustavljanje u nuždi, asistencija za vožnju unazad sa prikolicom, prozirna hauba, asistencija pri kretanju uzbrdo, asistencija za spuštanje nizbrdo, sistem za podršku i ublažavanje sudara, automatsko kočenje nakon sudara, asistencija pri bočnom vetru, kontrola proklizavanja i stabilnosti, alkolokator, prediktivno izbegavanje opasnosti pomoću veštačke inteligencije, predviđanje "ubacivanja" u traku, asistencija za zadržavanje u traci u hitnim slučajevima, sistem za izbegavanje prevrtanja, kooperativni adaptivni tempomat, upozorenje na lokalne opasnosti putem oblaka i napredni nadzor zdravstvenog stanja vozača. Ovi sistemi zasnovani su na razvoju tehnologije, posebno u oblasti veštačke inteligencije, koja se poslednjih godina ubrzano razvija. Zbog toga su mnogi ADAS sistemi još uvek novina i ljudi ih još nisu u potpunosti prihvatili. Promena osnovnih vrednosti kod ljudi Promena osnovnih vrednosti je nešto najteže što se menja. Građani kada kupuju automobil imaju svoje prioritete, a te prioritete su izgradili na osnovu prethodnog iskustva koji su imali sa automobilima, sa iskustvom

Vreme: 02.10.2026 13:24

Medij: pink.rs

Link: <https://pink.rs/drustvo/817179/vazne-stvari-koje-spasavaju-zivot-da-li-je-vreme-da-prestanemo-da>

Autori: Redakcija

Teme: održavanje, rehabilitacija, izgradnja puteva; bezbednost u saobraćaju i saobraćajna

Naslov: VAŽNE STVARI KOJE SPASAVAJU ŽIVOT: Da li je vreme da prestanemo da subvencionišemo statusne simbole i okrenemo se bezbednosti na drumu?

drugih ljudi i sa informacijama koje su "opšte poznate" i koje se nalaze u medijima ili na internetu. Sve ove informacije su uticale na građane da izgrade sopstveni stav prema automobilima ali su izgradili i prioritete prilikom kupovine automobila. Tako su nastali prioriteti prilikom kupovine automobila, koji ne moraju uvek da budu eklatantan primer nečeg dobrog. Automobili se ne kupuju samo da bi vas prevezli od tačke A do tačke B već su zbog drugih razloga poput socijalnog statusa. Mnoge prioritete u životu nam diktira društvo, a da nismo toga ni svesni, pa se postavlja pitanje da li je moguće da društvo usvoji novu društvenu normu - a to je da se prioriteti prilikom kupovine automobila pomere prema bezbednosti u saobraćaju i posedovanju naprednih ADAS sistema. Nekada su se ljudi hvalili brendom, cenom, godištem, kubikažom, kožnim sedištim, ekranom unutar vozila, menjačima, motorima, turbinama itd. Sve to je nevažno, jer neće spasiti ni jedan ljudski život, ali je korišćeno radi elevacije sopstvenog socijalnog statusa. Zato ćemo moći da vidimo muškarce, uglavnom mlade, kako iznajmljuju skupe automobile na dan i slikaju se u njima. Prava svrha automobila je da vas bezbedno preveze od tačke A do tačke B, a ne da se slikate u njemu. Zato imamo termin "skupi automobili" koji je rasprostranjen u društvu i koji ima svoje značenje, jer takvi automobili služe za pokazivanje novca ili moći. Stavovi društva prema određenim pojmovima i pojavama su dinamični i oni se menjaju iz dana u dan, ali je važno da se putanja usmeri prema pravim vrednostima koje život znače. Ovo je ogroman sociološki poduhvat koji mora da uključi celo društvo ali i državu koja je tu da podstakne pravu promenu. Osnovne vrednosti najteže se menjaju. Kada kupuju automobil, građani imaju svoje prioritete, koje su izgradili na osnovu prethodnog iskustva sa automobilima, iskustava drugih ljudi i informacija koje su "opšte poznate" i koje se nalaze u medijima ili na internetu. Sve ove informacije uticale su na građane da izgrade sopstveni stav prema automobilima, ali i prioritete prilikom njihove kupovine. Tako su nastali prioriteti prilikom kupovine automobila, koji ne moraju uvek predstavljati primer dobrog izbora. Automobili se ne kupuju samo da bi nas prevezli od tačke A do tačke B već i zbog drugih razloga, poput društvenog statusa. Mnoge prioritete u životu diktira nam društvo, a da toga nismo ni svesni. Zato se postavlja pitanje da li je moguće da društvo usvoji novu društvenu normu - da se prioriteti prilikom kupovine automobila usmere ka bezbednosti u saobraćaju i posedovanju naprednih ADAS sistema. Nekada su se ljudi hvalili brendom, cenom, godištem, kubikažom, kožnim sedištim, ekranom unutar vozila, menjačima, motorima, turbinama itd. Sve je to nevažno jer neće spasiti nijedan ljudski život, ali je korišćeno radi uzdizanja sopstvenog društvenog statusa. Zato možemo videti muškarce, uglavnom mlade, kako iznajmljuju skupe automobile na jedan dan i slikaju se u njima. Prava svrha automobila jeste da nas bezbedno preveze od tačke A do tačke B, a ne da se slikamo u njemu. Zato u društvu postoji rasprostranjen termin "skupi automobili", koji ima posebno značenje jer takvi automobili služe za pokazivanje novca ili moći. Stavovi društva prema određenim pojmovima i pojavama dinamični su i menjaju se iz dana u dan, ali je važno da se njihov razvoj usmeri ka pravim vrednostima koje život znače. Ovo je ogroman sociološki poduhvat koji mora uključiti celo društvo, ali i državu, koja treba da podstakne pravu promenu. Država da uradi nešto Satirični izraz "država da uradi nešto" sada dolazi do izražaja, jer samo država ima snagu i moć da pokrene veliku društvenu promenu, tačnije promenu društvenih normi, koja se ogleda u promeni prioriteta pojedinca prilikom kupovine automobila. Država to već radi - utiče na odluke kupaca automobila, ali trenutno rešava drugi problem. Ovde se radi o subvencijama za električna vozila, koje su definisane Uredbom o uslovima i načinu sprovođenja subvencionisane kupovine novih vozila koja imaju isključivo električni pogon, objavljenom u "Službenom glasniku RS", br. 12/2026 i 86/2026. U članu 4. navedene uredbe propisani su sledeći iznosi subvencija: Električni moped i laki tricikl - kategorije L1 i L2: 250 evra Električni motocikl, tricikl i četvorocikl - kategorije L3-L7: 500 evra Putnički električni automobil - kategorija M1: 5.000 evra Likovno električno teretno vozilo do 3,5 tona - kategorija N1: 5.000 evra Ranijih godina država je davala subvencije i za plug-in i klasične hibride, ali ti uslovi od 2024. godine više nisu na snazi. Ministarstvo zaštite životne sredine osmislilo je program subvencija za kupovinu električnih vozila kao način da se smanji emisija izduvnih gasova. Program je započet 2020. godine i relativno je nov, pa možemo uočiti promenu pristupa: isključenje hibridnih vozila iz programa subvencija i prelazak na potpuno električna vozila, koja nemaju emisiju izduvnih gasova. Presipanje iz šupljeg u prazno Ovde moramo postati ozbiljni i analitični, jer, ako je cilj nulta emisija izduvnih gasova ili njeno smanjenje, onda ova uredba nema smisla zbog drugih razloga koje niko nikada nije spomenuo. Ako kažemo da je važno samo da se smanji zagađenje životne sredine tako što ćemo smanjiti emisiju štetnih izduvnih gasova, onda se uočava logička greška u uredbi. Naime, električna vozila nemaju izduvne gasove jer ne koriste motore SUS i uobičajena goriva, kao što su benzin i dizel, već električne motore koji koriste električnu energiju. Na prvi pogled deluje da električna vozila ne proizvode štetne izduvne gasove jer se oni ne vide golim okom. Međutim, zaboravlja se da vozilo koristi električnu energiju i da se ta energija proizvodi u termoelektranama koje rade na uglj i tokom rada emituju štetne gasove. Vozila sa motorom SUS: nafta > benzin/dizel > rad motora >

Vreme: 02.10.2026 13:24

Medij: pink.rs

Link: <https://pink.rs/drustvo/817179/vazne-stvari-koje-spasavaju-zivot-da-li-je-vreme-da-prestanemo-da>

Autori: Redakcija

Teme: održavanje, rehabilitacija, izgradnja puteva; bezbednost u saobraćaju i saobraćajna

Naslov: VAŽNE STVARI KOJE SPASAVAJU ŽIVOT: Da li je vreme da prestanemo da subvencionišemo statusne simbole i okrenemo se bezbednosti na drumu?

Štetni izduvni gasovi Električna vozila: ugalj > termoelektrana > štetni gasovi > električna energija > rad motora Ono što vam niko ne govori, a što u potpunosti obesmišljava subvencije za električna vozila, jeste činjenica da svaki novi uređaj koji se priključi na elektroenergetsku mrežu Srbije zahteva dodatnu proizvodnju električne energije, pa tako i svako novo električno vozilo koje priključimo na mrežu. Ovde dolazimo do ključnog dela - proizvodnju električne energije nije moguće povećati iz obnovljivih izvora energije (OIE) jer se oni već koriste u svom maksimalnom kapacitetu: solarni paneli proizvode energiju kada ima sunca, vetrogeneratori kada ima vetra, a hidroelektrane kada ima dovoljnog protoka vode. Pošto nije moguće nijedan dodatni kilovat-sat električne energije proizvesti iz OIE, preostaju samo termoelektrane na ugalj kao način proizvodnje dodatne električne energije. Pošto novo električno vozilo predstavlja dodatnu potrošnju, a dodatna potrošnja može biti pokrivena samo energijom proizvedenom iz uglja, dolazimo do zaključka da električna vozila predstavljaju presipanje iz šupljeg u prazno. Električna vozila jedino menjaju lokaciju zagađenja - sa mesta na kojem se nalazi vozilo na mesto na kojem se nalazi termoelektrana. Kod oba tipa vozila energija za njihovo pokretanje potiče iz fosilnih goriva. Saobraćajne nezgode i šteta koja nastaje Koristićemo podatke o posledicama saobraćajnih nezgoda za 2024. godinu, kao i postojeći proračun društveno-ekonomskih posledica naveden u Strategiji bezbednosti saobraćaja Republike Srbije za period od 2023. do 2030. godine, sa Akcionim planom za period od 2023. do 2025. godine. Poginuli (2024 / Prosek 2020-2024): 514 / 517 godišnje Teško povređeni: 3.705 / 3.341 godišnje Lako povređeni: 15.688 / 15.604 godišnje Ukupno povređeni: 19.393 / 18.945 godišnje Trošak jedne saobraćajne nezgode sa poginulim licem iznosi 3.273.909 evra, trošak jedne saobraćajne nezgode sa teško povređenim licem iznosi 498.591 evro, dok trošak jedne saobraćajne nezgode sa lakše povređenim licem iznosi 38.514 evra. Ukupni društveno-ekonomski troškovi saobraćajnih nezgoda u Republici Srbiji u 2019. godini iznosili su 4.061.943.660 evra, odnosno oko 4,1 milijardu evra. Uzimajući u obzir da je bruto domaći proizvod (BDP) Republike Srbije za 2019. godinu iznosio 46,1 milijardu evra, dolazi se do zaključka da je udeo troškova saobraćajnih nezgoda u ukupnom BDP-u Republike Srbije iznosio 8,8%. Kada prilagodimo vrednosti za 2026. godinu to bilo oko 6 milijardi evra. Kako se trošak deli Medicinski i zdravstveni troškovi obuhvataju: izlazak i prevoz hitne pomoći, urgentni pregled i dijagnostiku, operacije i bolničko lečenje, lekove, proteze i druga pomagala, [rehabilitaciju](#) i fizikalnu terapiju, kućno lečenje i naknadne kontrole, dugotrajnu negu i bolovanje. Materijalni, tehnički i operativni troškovi obuhvataju: popravku ili uništenje vozila, oštećenja puteva, ograda, znakova, rasvete i druge infrastrukture, izlazak policije, vatrogasaca i službi za [održavanje puteva](#), šlepovanje i uklanjanje vozila, sudske, tužilačke i osiguravajuće postupke, zatvaranje puta, kolone i izgubljeno vreme, dodatnu potrošnju goriva zbog zastoja, izgubljene radne dane i buduću produktivnost poginulih i osoba sa invaliditetom. Zastoj saobraćaja je posebno teško izračunati jer zavisi od mesta, doba dana, dužine zatvaranja puta i broja zaustavljenih vozila. Plan 1. Državne subvencije za ADAS sisteme Potrebno je uspostaviti nacionalni program subvencionisanja kupovine vozila sa naprednim sistemima pomoći vozaču, kao i ugradnje naknadnih sistema koji su tehnički ispitani i odobreni za određenu vrstu vozila. Prednost treba dati sistemima koji neposredno sprečavaju najteže saobraćajne nezgode: automatskom kočenju u slučaju opasnosti; upozorenju na napuštanje saobraćajne trake; nadzoru mrtvog ugla; prepoznavanju pešaka i biciklista; upozorenju na umor i gubitak pažnje vozača; inteligentnom upozorenju na prekoračenje brzine; upozorenju na opasnost od čeonog sudara; kamerama i sistemima za bezbedno kretanje unazad; sistemima za nadzor pritiska u pneumaticima. Visina subvencije može da zavisi od broja i značaja ugrađenih sistema. Najveći iznos trebalo bi obezbediti za vozila koja poseduju automatsko kočenje, nadzor pažnje vozača i zaštitu pešaka i biciklista. Poseban prioritet treba da imaju autobusi, vozila za prevoz dece, taksi vozila, dostavna vozila i druga vozila koja godišnje prelaze veliki broj kilometara. Potrebne pravne promene: Doneti posebnu Uredbu o subvencionisanju nabavke vozila i opreme sa naprednim sistemima pomoći vozaču. U Zakonu o budžetu Republike Srbije predvideti posebnu aproprijaciju za ovaj program. Za korišćenje dela sredstava namenjenih električnim vozilima bila bi potrebna odgovarajuća izmena budžeta ili dozvoljena budžetska preraspodela. Izmeniti Pravilnik o ispitivanju vozila kako bi se propisali postupak odobravanja, dokumentacija i način provere naknadno ugrađene ADAS opreme. Ugradnja sistema koji upravljaju kočenjem ili upravljačem sme se dozvoliti samo kada postoji odobrenje proizvođača, odgovarajuća homologacija i potvrda ovlašćene stručne organizacije. 2. Promena društvenih vrednosti Potrebno je promeniti način na koji ljudi procenjuje vrednost automobila. Prilikom kupovine vozila, broj konjskih snaga, marka i izgled ne bi trebalo da budu važniji od automatskog kočenja, zaštite pešaka, nadzora pažnje vozača i drugih sistema koji mogu da sačuvaju život. Zbog toga je potrebno: podizanje svesti o važnosti ADAS sistema; pokrenuti stalnu nacionalnu kampanju o tehnologijama koje sprečavaju nezgode; uvesti sistem bodovanja nivoa bezbednosne opreme vozila; obavezati prodavce da kupcu jasno prikažu koje ADAS sisteme vozilo poseduje; uključiti poznavanje ADAS sistema u teorijsku i praktičnu

Vreme: 02.10.2026 13:24

Medij: pink.rs

Link: <https://pink.rs/drustvo/817179/vazne-stvari-koje-spasavaju-zivot-da-li-je-vreme-da-prestanemo-da->

Autori: Redakcija

Teme: održavanje, rehabilitacija, izgradnja puteva; bezbednost u saobraćaju i saobraćajna

Naslov: VAŽNE STVARI KOJE SPASAVAJU ŽIVOT: Da li je vreme da prestanemo da subvencionišemo statusne simbole i okrenemo se bezbednosti na drumu?

obuku kandidata za vozače; uvesti obuku profesionalnih vozača o pravilnom korišćenju i ograničenjima sistema; podsticati državne organe i javna preduzeća da pri kupovini vozila vrednuju bezbednosnu opremu. Ove aktivnosti treba uneti u novi Akcioni plan za sprovođenje Strategije bezbednosti saobraćaja Republike Srbije za period 2023-2030. godine. Potrebne pravne i programske promene: U Akcioni plan za period 2026-2028. uneti poseban program "Bezbedno vozilo", sa merljivim ciljevima, rokovima, institucijama i izvorima finansiranja. Izmeniti Pravilnik o teorijskoj i praktičnoj obuci kandidata za vozače ("Službeni glasnik RS", br. 93/2013 i kasnije izmene, uključujući 16/2024), tako da program obavezno obuhvati prepoznavanje, pravilno korišćenje i ograničenja ADAS sistema. 3. Promena pravila auto-osiguranja Izmeniti Odluku Narodne banke Srbije o osnovnim kriterijumima bonus-malus sistema, podacima za primenu tog sistema i najvišem bonusu ("Službeni glasnik RS", br. 24/2010, 60/2011 i 84/2020), tako da se proverena ADAS oprema uvede kao kriterijum za određivanje premijskog stepena. Odlukom treba utvrditi kategorije ADAS sistema, visinu pripadajućeg bonusa, način dokazivanja postojanja i ispravnosti opreme, postupak periodične provere i uslove pod kojima se bonus gubi. Osiguravajuća društva zatim bi svoje premijske sisteme i tarife uskladila sa izmenjenom odlukom Narodne banke Srbije. Osiguravajuća društva i Udruženje osiguravača Srbije trebalo bi da prikupljaju podatke o učestalosti i visini šteta vozila sa pojedinim ADAS sistemima. Na osnovu tih podataka mogla bi da se odredi jedinstvena klasifikacija bezbednosne opreme. Autor: D.S.

